

Norsk Audiopedagogisk Forening

MEDLEM AV NORDISK AUDIOLOGISK SELSKAP - NORDISK AUDIOPEDAGOGISK SAMARBEID

Helse- og Omsorgsdepartementet
Spesialisthelsetjenesten
v/ Gunnar Follesø og Ingunn Aalvik
PB 8011 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 22.09.06

Høringsuttalelse vedr. Forslag til endring i folketrygdloven (fjerning av § 5-10) for logopeder og audiopedagoger.

Norsk Audiopedagogisk Forening (NAF) støtter ikke forslaget om å endre folketrygdlovens §5-10 som innebærer at man fjerner dagens refusjonsordning for privatpraktiserende audiopedagoger og logopeder fordi dette vil bli ramme CI-opererte barn og voksnes tilbud til behandling/oppfølging

1. Bakgrunn

Privatpraktiserende audiopedagoger inngår mønsteravtale om direkte oppgjør fra Rikstrygdeverket etter Lov om Folketrygd § 5-10. Disse audiopedagogene arbeider på rekvisisjon fra Øre-Nese-Hals-lege, med medisinskrelatert behandling av hørselshemmede som pga. sykdom eller skade i hørselsorganet, har tale- og språkproblemer. Redusert hørsel påvirker i stor grad evnen til å fungere kommunikativt og sosialt. Behandlingen er således av vesentlig betydning for den enkeltes funksjonsevne.

Det har også tidligere vært fremmet forslag om å fjerne refusjonsordningen for audiopedagoger og logopeder. Dette har hver gang blitt stoppet pga. manglende alternative løsninger.

2. Status i dag

- Forslaget til avvikling av refusjonsordningen gir grunn til bekymring, da flere brukerundersøkelser og faglige artikler allerede beskriver norsk hørselsomsorg som meget dårlig ivaretatt. En omfattende artikkel om helhetlig hørselsrehabilitering i Norge i dag, fra Universitetet i Oslo, vil bli utgitt i et internasjonalt fagtidsskrift, i løpet av kort tid (dette ettersendes når artikkelen er publisert). Den belyser det prekære behovet for en individuell rehabilitering og bekrefter det mangelfulle behandlingstilbudet i Norge.
- Hørselshemmede og synshemmede er de gruppene som ser ut til å falle dårligst ut med hensyn til rehabiliteringstilbud i kommunene. En rapport fra Kommunenes sentralforbund (ref. Aftenposten 18.08.06) avdekker dessuten at 78 % av kommunene bryter opplæringsloven, spesielt innenfor spesialundervisningen (se vedlagt).
- Intensjonen om at alle landets hørselssentraler skal ha ansatt en audiopedagog, følges i varierende grad opp. De få hørselssentralene hvor det er audiopedagog ansatt, har ikke kapasitet til audiopedagogisk behandling. Kommunalt ansatte audiopedagoger som driver med behandling eksisterer ikke. Det finnes pr. i dag ingen offentlig tilbud om audiopedagogisk behandling. Det eksisterer ingen behandlingsprogram.

3. Brukergruppe

Hørselshemming er fellesnavnet for ulike grader og former for nedsatt hørsel, fra lett tunghørte til total døvhet. Som gruppe utgjør disse ca. 400 000 av den totale befolkningen og antallet ser ut til å være økende. Mange av disse har eller vil ha behov for medisinsk rehabilitering/behandling.

Hørselshemming gir for de aller fleste kommunikative problemer, spesielt der flere personer er samlet. Dette fører for mange til psykososiale problemer, lavt selvbilde og sosial isolasjon, noe som gir sterkt redusert livskvalitet. For arbeidstagere resulterer dette til lange sykemeldinger og i verste fall uføretrygd. Dette er stikk i strid med regjeringens intensjon om lavere sykefravær i forbindelse med den nye sykelønnsordningen.

De siste 20 årene har døvfødte barn og døvblitte voksne fått mulighet til å operere inn et Cochlea Implantat (CI), som gir pasienten en form for hørsel. Utbyttet av implantatet er varierende avhengig av bla. årsak til døvhet, tidspunkt for operasjon og behandling/opptrening. Den svært viktige audiopedagogiske behandlingen omfatter auditiv og audiovisuell trening og andre praktiske og kompensatoriske samtaleteknikker, for å bedre produksjon og persepsjon av språket.

4. Audiopedagogisk behandling er ikke det samme som spesialundervisning

Universitetet i Oslo utdanner audiopedagoger til *behandlere* eller til *spesialpedagoger*. Det er viktig å skille på behandling og spesialundervisning. Lov om Folketrygd § 5-10 gir hørselshemmede rett til medisinskrelatert behandling på grunn av hørselshemmingen, der blant annet trening i kommunikasjonsteknikker inngår. Opplæringsloven § 5-2 som gjelder spesialundervisning for voksne, gir blant annet hørselshemmede rett til *fornyet* grunnskoleopplæring pga mangelfullt skoletilbud og liknende, eller grunnleggende ferdigheter som grunnskolen dekker.

Det er Øre-Nese-Hals-legen som rekvirerer/henviser til audiopedagogisk behandling fordi det er del av en behandlingsskjede. Dersom ansvaret skal ligge under opplæringsloven, må slik behandling vurderes hos PP-tjenesten. Hvem skal sørge for at det kommer en søknad/sak dit, når for eksempel en døvblind dame på 75 år spaserer ut fra Rikshospitalet med sin nyopererte CI?

I alle europeiske land, bortsett fra Danmark og Island, er audiopedagoger i dag å betrakte som helsepersonell. NAF ser det som hensiktsmessig og på tide å følge de andre europeiske landene og jobber med en søknad om å komme inn under Lov om helsepersonell.

5. Konsekvenser

- Departementet har fremmet forslag om å avvikle refusjonsordningen 01.01.07 og overføre midlene til kommunene. I 2005 utgjorde logopedisk/audiopedagogisk behandling kr. 59 millioner. Dette vil i praksis si at hver kommune ved en evt. overføring får kr. 140 000, dersom beløpet deles likt mellom kommunene.
- NAF er sterkt bekymret for brukerne, da det ikke er fremmet forslag om et nytt og hensiktsmessig alternativ i kommunene. Kommunene vil ikke ha nok midler, kompetanse og ingen stillingshjemler pr. i dag for denne typen medisinske behandling.
- NAF har ingen tiltro til at *Opplæringsloven § 5-2*, som omhandler spesialundervisning, vil kunne ivareta denne særegne gruppens behov for behandling.
- Personer som får et høreapparat eller får operert inn et Cochlea Implantat er helt avhengige av å komme i gang med et systematisk behandlingsprogram umiddelbart.

- Det er avgjørende at den medisinske behandlingen har kontinuitet og kan starte opp umiddelbart etter sykdomstilfellet/operasjonen. Dette vil ikke kunne bli ivaretatt gjennom et voksenopplæringssenter, som følger skolens årsplan, med mange og lange ferier, søknadsfrister og fellesopptak.
- Helseministeren lover dobling av CI-operasjoner. Beløpet på 59 millioner tar ikke høyde for den veksten som statsråden nå har satt i gang, med en dobling av operasjonskapasiteten på voksne (fra 100 operasjoner i året til 200 operasjoner i årene som kommer). Dagens refusjonsordning sikrer en viss økonomisk fleksibilitet i en periode da CI-operasjonene skal øke.
- Landets 400 000 hørselshemmede, som bestandig har vært en forsømt gruppe, vil forsømmes ytterligere, ved en evt. fjerning av refusjonsordningen. Enda flere høreapparater vil bli liggende ubrukt. Flere forskningsrapporter dokumenterer at ca 1/3 av tildelte høreapparater blir liggende ubrukte. Dette utgjør pr. år ca. 100 millioner kr.

6. Forslag til løsning

- Mange har fremdeles ikke tilgang til audiopedagogisk behandling pga. manglende tilgjengelighet. Myndighetene bør derfor bestrebe og utdanne flere privatpraktiserende audiopedagoger for å kunne imøtekomme det økende behandlingsbehovet blant hørselshemmede.
- Audiopedagoger med refusjonsavtale jobber i dag med en søknad om å komme inn under "Lov om Helsepersonell". Dette vil kunne bidra til kvalitetssikring på lik linje med annet helsepersonell.
- Det bør jobbes aktivt for at flere audiopedagoger kan inngå avtale med oppgjørskontoret, for å utvide og bedre kompetansen i landet.

7. Konklusjon

Før man fra Departementets og Sosial- og Helsedirektoratet side har avgjort hvilke instanser som skal ha en rolle i forhold til oppfølgingen av hørselshemmede, og hva som bør være innholdet i et slikt oppfølgingstilbud, er det uheldig å gjøre denne endringen i folketrygdloven.

NAF mener at Helsemyndighetene har feil fokus når de ønsker å fjerne et velfungerende tilbud, som er individrettet, fleksibelt, kan ha umiddelbar oppstart, kort saksgang og inkluderer nærpersoner.

Norsk Audiopedagogiske Forening er sterkt imot å endre Folketrygdlovens § 5-10. For å oppnå en god og helhetlig habilitering/rehabilitering for hørselshemmede i Norge, må tilbudet styrkes, ikke svekkes.

Marte Karine Uggen
Leder i NAF

Ingrid Mathisen
Styremedlem i NAF

Kopi:

Helse- og Omsorgskomiteen,

Kommunal-og forvaltningskomiteen,

Arbeids-og sosialkomiteen,

Kirke, utdannings- og forskningskomiteen

Statssekretær i Helse-og Omsorgskomiteen Rigmor Aaserud